

**VERKIEZINGSPROGRAMMA
PROVINCIALE STATEN VAN DRENTHE 2023**

Voorwoord

De tweedeling in de samenleving neemt toe en het leven wordt voor veel mensen steeds moeilijker. We hebben een wooncrisis een energiecrisis en een stikstofcrisis. Natuur en milieu worden bedreigd en de bouw van woningen is stilgevallen. Door de klimaatcrisis en de opwarming van de aarde hebben we te maken met verdroging van de grond en verschraling van de natuur en zullen er vaker perioden komen met wateroverlast óf juist met watertekorten.

In elk van deze grote crisissen speelt de provinciale politiek een belangrijke rol. De provincie kan bepalen hoe de schaarse ruimte wordt gebruikt, hoe de natuur wordt beschermd en het water wordt beheerd. Ook gaat de provincie mede over aanleg en onderhoud van de wegen en toegankelijk en betaalbaar openbaar vervoer. Het cultureel erfgoed, of de openbare bibliotheken of de regionale omroep, de provincie kan op veel gebieden het verschil maken. De afgelopen jaren zijn te veel zaken overgelaten aan de markt. De zorg, het regionale bus- en treinvervoer, de energievoorziening, of de bouw van betaalbare woningen. Het is in handen gekomen van commerciële partijen die vooral oog hebben voor de winst en niet voor mensen. De SP wil breken met deze oude politiek van marktwerking en wil een provincie die wél verantwoordelijkheid neemt voor mensen.

Op 15 maart 2023 zijn de verkiezingen voor de Provinciale Staten. Met uw stem kunt u kiezen voor verandering. De SP wil de tweedeling in de samenleving stoppen. In de provincie heeft het belang van commerciële bedrijven veel te lang het beleid bepaald. Wij vinden dat de wensen en de noden van mensen centraal moeten staan. Hoe, dat laten we zien in dit programma, waarin we voorstellen doen voor een eerlijke en sociale politiek. Dat doen we als SP niet alleen in de politiek maar ook altijd in de praktijk. We komen samen met de mensen in actie als misstanden moeten worden aangepakt. Zo betrekken we mensen bij de politiek en laten we zien dat het ook anders kan.

Wij nemen de provincie serieus omdat we de problemen van mensen serieus nemen. Het moet eerlijker, groener en socialer. U kiest 15 maart 2023 voor uw provincie maar ook voor de landelijke politiek. Want de gekozen mensen van de Provinciale Staten kiezen op hun beurt de leden van de Eerste Kamer. Daarmee kiest u dus ook of de regering van Mark Rutte door kan gaan op de huidige weg of dat er in Nederland een eerlijkere en socialere politiek mogelijk wordt. U kunt de SP daar op 15 maart bij helpen in de provincie én in Den Haag.

We rekenen op uw steun!

SP Drenthe

E-mail: drenthe@sp.nl

Website: www.drenthe.sp.nl

Twitter: [@sp_drenthe](https://twitter.com/sp_drenthe)

Inhoud

VOORWOORD	1
1. ENERGIE EN MILIEU	3
2. NATUUR	5
3. RUIMTE EN WATER.....	6
4. VERKEER EN VERVOER.....	7
5. ECONOMIE EN LANDBOUW	9
6. CULTUUR EN MAATSCHAPPIJ	11
7. BESTUUR	13

1. Energie en Milieu

Het grootste en meest urgente probleem van deze tijd is de opwarming van de aarde met alle klimaatgevolgen van dien. We moeten daarom versneld overschakelen op duurzame energie en tegelijk energie besparen. Energie hoort in publieke handen, zeker de “nieuwe energie” daarom pleiten we voor nationalisering van energie en publieke energiebedrijven. Klimaat armoede

moeten we bestrijden. Grootvervuilers en grootverbruikers moeten aangepakt worden en hun eerlijke deel gaan betalen. Milieuregels moeten strikt worden nageleefd en gehandhaafd. Voor bedrijven die een loopje nemen met de veiligheid is geen ruimte. We moeten ons als provinciaal bestuur inzetten voor een verbod op bestrijdingsmiddelen waar een mogelijk groot risico bestaat voor mens en dier. Het effect van stapeling van landbouwgif is niet bekend, bestrijdingsmiddelen zoals glyfosaat (bijvoorbeeld RoundUp) en neonicotinoïden zijn bewezen gevaarlijk. We passen onze regels daarom zo aan dat het bij twijfel niet gebruikt mag worden.

Wat wil de SP bereiken:

- We zijn voorstander van een publiek energiebedrijf en vinden dat de provincie daarin de eerste stappen moet zetten.
- Duurzame energie moet voor ieder huishouden betaalbaar zijn. Wij willen in Drenthe publieke energievoorzieningen waarbij we zonnepanelen op zoveel mogelijk geschikte daken gaan leggen.
- We willen woningisolatie bevorderen door bestaande isolatiesubsidies te verbreden en door gratis isolatiemateriaal te verstrekken.
- We willen investeren in GROENE waterstof.
- De regionale uitvoeringsdienst (RUD) moet voldoende toegerust zijn en ook voldoende (rijks)middelen krijgen om naast vergunningverlening en toezicht daadwerkelijk de milieu- en energiebesparingsregels te kunnen handhaven.
- We zijn tegen ongezuiverde afvalwaterinjectie in de Drentse bodem
- De risico's van mijnbouw mogen niet op de inwoners worden afgewenteld; bedrijven zijn verantwoordelijk.
- Inwoners moeten gecompenseerd worden bij schade door (gestapelde) mijnbouw, zoals gaswinning, zoutwinning en geothermie, vanuit het principe van omgekeerde bewijslast.

- Bedrijven die veel fossiele energie en drinkwater verbruiken willen we weren. Bedrijven die bijdragen aan een circulaire-, schone- en energieneutrale economie willen we ondersteunen.
- Er komen nog steeds zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) in ons milieu. We zetten ons actief in om dit probleem aan te pakken.

Voorbeelden van wat we de afgelopen periode hebben gedaan:

- Vragen gesteld over vuurwerkopslag.
- Vragen gesteld over plannen voor grootschalige zonneparken.
- Vragen gesteld over gaswinning uit kleine gasvelden.
- Vragen gesteld over wettelijke verplichting energiebesparing bedrijven.
- Amendement om alle aanbevelingen van de Noordelijke rekenkamer over te nemen, De NRK deed onderzoek naar de verdeling van kosten en baten rondom Drentse wind- en zonneparken.
- Amendement geen injectie van productiewater olie-industrie in Drenthe.
- Amendement Maatregelen tegen energiearmoede.

2. Natuur

Respect voor alles wat leeft is een zaak van beschaving én gezond verstand. De natuur en biodiversiteit staan onder druk. Daarom moet het Nationale Natuur Netwerk, inclusief de verbindingzones, snel gerealiseerd worden. Activiteiten die het leven en welzijn van mens en natuur nu en in de toekomst bedreigen moeten we stoppen. Natuur en landbouw (hfst 5) worden in verschillende hoofdstukken besproken maar zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. We vinden dat geld verdienen niet ten koste mag gaan van de natuur; gezondheid gaat boven winst maken!

Wat wil de SP bereiken:

- In het kader van stikstofbeleid moeten er voldoende middelen beschikbaar zijn voor het behoud en herstel van natuur, landschap en versterking van de biodiversiteit. We willen een landbouwbeleid dat goed is voor mens dier en milieu.
- Rondom de belangrijkste natuurgebieden - de Natura 2000 – willen we een bufferzone met biologische landbouw realiseren. Dit kan bijvoorbeeld door uitruil of (vrijwillige) beëindiging van bedrijfsactiviteiten.
- Samen met gemeenten en waterschappen breiden we het ecologische bermbeheer verder uit. Door minder te maaien en beter te zaaien zullen er meer insecten en dieren de ruimte krijgen.
- We willen een verbod op plezierjacht. Voor beheerjacht geven we de voorkeur aan natuurlijk en diervriendelijk beheer.
- Omdat de wolf een beschermde diersoort is mag er niet op de wolf gejaagd worden. Voor nu zijn we daarom aangewezen op het bevorderen van de beschermende maatregelen voor landbouwdieren. De toekomstige ontwikkelingen kunnen tot andere keuzes gaan leiden.
- We bevorderen het gebruik van biologische gewasbeschermingsmiddelen. We pleiten voor een verbod op het gebruik van glyfosaat en zogeheten 'neonicotinoïden' en het instellen van spuitvrije zones rond de teeltgebieden van minimaal 50 meter.
- De intensieve bollenteelt moet zo snel mogelijk een biologische teelt worden.
- We zijn voor het bevroren van het aantal hectares lelie- en bollenteelt in Drenthe, eerst moet duidelijk zijn wat de gewasbeschermingsmiddelen met de gezondheid van omwonenden doen.

Voorbeelden van wat we de afgelopen periode hebben gedaan:

- Motie actieplan verbetering Biodiversiteit.
- Vragen over uitspraak Lelieteelt Holtingerveld.
- Voortrekkersrol in de discussie rondom de bollenteelt in Westerveld.

3. Ruimte en Water

De leefomgeving is belangrijk voor het welzijn en de kwaliteit van leven van ons allen.

De ruimte die we hebben willen we zo goed mogelijk benutten en daarom moeten er keuzes gemaakt worden voor welke functies we de ruimte willen gebruiken. Inwoners moeten daarbij in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken worden bij projecten in hun omgeving. Ook moeten we meer doen voor de verbetering van ons oppervlakte- en grondwater. Een structurele aanpak is nodig, symptoombestrijding voldoet niet langer.

Wat wil de SP bereiken:

- Door klimaatverandering; droogte, extreme neerslag en de stijgende watertemperatuur, wordt het behalen van de waterkwaliteitsdoelstellingen uit de Kaderrichtlijn Water, die in 2027 klaar moeten zijn, steeds lastiger. We moeten voorkomen dat we hier een nieuwe crisis in de landbouw door krijgen. Een strenge opstelling is nodig als het gaat om de belasting van ons water door mest en bestrijdingsmiddelen.
- We staan een goed watermanagement voor gericht op droogte en overlast door een teveel aan water. Voldoende ruimte voor waterberging is nodig om de lagere delen “veilig te houden”.
- We ondersteunen een kleinschalig Aquaponics-project om dit systeem meer bekendheid te geven. Aquaponics is een circulair systeem voor het kweken van eetbare planten of kruiden in combinatie met een aquarium.
- We willen bevorderen (financieel) dat in iedere tuin een regenton staat en er zoveel mogelijk tegels vervangen worden door groen.
- Drinkwaterwinning is van essentieel belang. In winningsgebieden mag daarom geen concurrerend gebruik van de ondergrond plaats vinden die de waterkwaliteit negatief beïnvloedt.
- We treden hard op tegen lozingen van drugsafval, landbouwgif en andere vervuiling van grond- en oppervlaktewater.
- We werken actief mee om vervuiling als gevolg van medicijnresten tegen te gaan.

Voorbeelden van wat we de afgelopen periode hebben gedaan:

- Motie kortingsactie “Iedere tuin een regenton”
- We hebben aangedrongen op striktere maatregelen op korte termijn om het water van de Drentse Aa, dat als bron voor het waternet in Groningen dient, schoner te krijgen.

4. Verkeer en Vervoer

In Drenthe heb je de ruimte. Dat betekent tegelijkertijd dat inwoners soms flinke afstanden moeten afleggen. Om dorpen leefbaar te houden vinden wij het belangrijk dat er voorzieningen zijn en goede en betaalbare vormen van openbaar vervoer. Het concessiecircus kent alleen maar verliezers. Van ons belastinggeld worden bedrijven schathemeltjerk en wordt het OV steeds slechter en slechter. Een fijnmazig OV netwerk is een recht. Het OV zou een goed alternatief moeten zijn voor de auto. We willen dat het vervoer weer regelmatig rijdt, ook in kleine kernen en zeker in de avonduren. De marktwerking in het spoor- en busvervoer willen wij tegengaan want niet concurrentie maar goede samenwerking is volgens ons de beste manier om goed en betaalbaar openbaar vervoer te organiseren.

Wat wil de SP bereiken:

- Mobiliteit moet aansluiten bij de wens van de reiziger en tegelijkertijd bijdragen aan de urgente maatschappelijke opgaven zoals klimaat, bereikbaarheid en de verdeling van ruimte.
- We willen een onderzoek naar een eigen Drents OV bedrijf.
- Inwoners moeten in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken worden bij infrastructurele projecten in hun omgeving.
- We kiezen voor lokale P- voorzieningen bij de OV stopplaatsen in de dorpen. Het plan voor een transferium bij de Punt wordt afgeblazen..
- De maximum snelheid op de N34 gaat naar 80 km waarmee de noodzaak voor verdubbelen vanuit het argument van veiligheid vervalst; de N34 wordt niet verdubbeld.
- Groningen Airport Eelde blijkt niet levensvatbaar als luchthaven voor personenvervoer. We stoppen met het financieel ondersteunen van GAE met publiek geld.
- We stimuleren een goede, aantrekkelijke wandel- en fietsinfrastructuur omdat dit bijdraagt aan de gezondheid van mensen, het klimaat en de kwaliteit van de leefomgeving.

- Het knelpunt op het spoor bij Meppel moet zo snel mogelijk worden aangepakt.
- De Nedersaksenlijn (Enschede-Groningen) en de treinverbinding naar Duitsland worden voortvarend opgepakt samen met de buurprovincies en Duitsland.
- Onze ambities voor het spoornetwerk gaan verder; we willen op termijn ook een spoorverbinding Coevorden- Hoogeveen waarbij Hoogeveen een intercitystation moet zijn.
- Lantaarnpalen moeten zoveel mogelijk ontkoppeld van het elektriciteitsnet en worden voorzien van zonnepanelen. Veiligheid staat voorop.

Voorbeelden van wat we de afgelopen periode hebben gedaan:

- Vragen gesteld over de sociale veiligheid op de Vechtdallijn Zwolle-Emmen.
- Amendement om ook de 80km variant voor de N34 mee te nemen in de milieu en effect rapportage (MER)

5. Economie en Landbouw

Het midden en kleinbedrijf (MKB) is de ruggengraat van de Drentse economie en aanjager van vernieuwing, het levert veel (nieuwe) arbeidsplaatsen. Het MKB weerspiegelt de menselijke maat en bevindt zich midden in de samenleving. De mensen in Drenthe maken de provincie, wij zien en ondersteunen dit. Om ervoor te zorgen dat we in de provincie allemaal ons steentje bij

kunnen dragen is het belangrijk dat iedere Drent een gelijkwaardige kans krijgt om door te groeien. Er is spanning op de arbeidsmarkt. Er zijn tekorten en er staan mensen aan de kant. We zien dat de arbeidsmarkt vergrijsd en dat er ook veel sprake is van mismatch; de mensen hebben niet de juiste kennis en ervaring. Daarom heeft niet iedereen alle kansen en vindt niet iedereen aansluiting. Dit vraagt om actie.

We werken toe naar een circulaire economie waar grondstoffen zoveel mogelijk worden hergebruikt en stimuleren sociaal ondernemerschap.

Landbouw en veeteelt zijn door intensivering en schaalvergroting uit hun voegen gebarsten, dat gaat ten koste van natuur, milieu en dierenwelzijn. De stikstofcrisis is hiervan het resultaat. De intensieve landbouw is bovendien slecht voor de toekomst van de boeren. Wij willen een 'boerenlandbouw', ofwel een gezonde bedrijfstak en productie waarmee meer boeren de kost kunnen verdienen.

Wat wil de SP bereiken:

- De provincie moet een voortrekkersrol nemen bij de (om- bij- en her-) scholing van inwoners, gericht op toegang tot de arbeidsmarkt. Dit kan door het inzetten van een "groei vooruit subsidie" in samenwerking met gemeentes en professionals van de arbeidsmarkt. We helpen financieel met opleidingsvouchers voor mensen die het zelf niet kunnen betalen en geen voorliggende voorziening hebben.
- Sociaal ondernemerschap willen we stimuleren.
- De overgang naar een circulaire economie moet een belangrijke plaats innemen in ons beleid. Net als duurzaamheid moet circulair denken en doen een vast onderdeel worden in de plannen voor onderwijs en arbeidsmarkt en bij overeenkomsten met partners en overheidsopdrachten.

- Overheidsdiensten zijn belangrijk voor de werkgelegenheid en moeten gehandhaafd worden. Principe is “een baan voor een baan”, dus verdwijnt er wat dan komt er ook wat voor terug.
- Om geen afbreuk te doen aan de leefbaarheid en de ecologie streven we naar een gebalanceerde ontwikkeling van toerisme en recreatie. Hierbij wordt de impact van de sector op de economie, de samenleving en de omgeving in samenhang met elkaar bekeken.
- In Drenthe moeten alle recreanten een plekje kunnen vinden. Er moeten voldoende camping- en camperplaatsen zijn om aan die vraag te voldoen.
- We zien mogelijkheden in het verder ontwikkelen van ‘landbouwtoerisme’.
- We zijn tegen het opkopen en saneren van campings door ‘rooфинvesteerders’.
- We ondersteunen boeren die goed met het land omgaan en die ervoor zorgen dat er minder mest gebruikt wordt, die de biodiversiteit herstellen, minder gewasbeschermingsmiddelen gebruiken en minder dieren bij elkaar op een kluitje proppen (zie ook hfst. 3).
- We ondersteunen boeren (rond natuurgebieden) die gewassen telen die geschikt zijn voor het maken van bouw- en isolatiematerialen. Bijvoorbeeld hennepvezels voor de bouw en lisdodde voor isolatie.
- We willen een actieplan voor meer Biologische landbouw. Biologische boeren kunnen de eerste jaren hun producten nog niet verkopen als biologisch. We pleiten voor een overgangsregeling voor deze periode.
- We zijn tegen genetisch gemanipuleerde landbouw.
- Vitale en gezonde dorpen en stadscentra zijn belangrijk voor de leefbaarheid. We ondersteunen gemeenten bij de aanpak van leegstand.

Voorbeelden van wat we de afgelopen periode hebben gedaan:

- Gepleit voor een verbeterplan voor investeringen in sociale ondernemingen door de NOM (Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij).
- Gepleit om boeren te ondersteunen die nieuwe technieken willen gaan toepassen ten behoeve van verbetering van de bodem en het vasthouden van water, bijvoorbeeld Bokashi.
- Motie biologische landbouw voor inventarisatie van knelpunten en een actieplan Biologische landbouw.
- Vragen gesteld over de luchtruimherziening en de toekomst van Groningen Airport Eelde.
- Vragen over Drentse co-vergisters.

6. Cultuur en Maatschappij

Drenthe is een provincie die te maken heeft met vergrijzing en ontgroening doordat jongeren vertrekken. De beschikbaarheid en bereikbaarheid van voorzieningen en de (acute) zorg in Drenthe staan onder druk. Het aanbod van betaalbare huur- en koopwoningen schiet tekort. Het bevorderen van, en ruim baan geven aan, allerlei vormen van creativiteit verrijkt ons leven.

Daarom moet een breed aanbod van kunst en cultuur beschikbaar en toegankelijk zijn voor een groot publiek.

Wat wil de SP bereiken:

- We ondersteunen de gemeenten in de zorg voor beschikbaarheid van voldoende, en goed bereikbare, (ziekenhuis)zorg. Daarbij zetten we als SP in op zorg zonder winstoogmerk.
- We stimuleren lokale initiatieven op het platteland als het gaat om voorzieningen, samenhang, werkgelegenheid, armoede en zorg. Inwoners moeten de ruimte krijgen om zelf met oplossingen te komen, te investeren in vrijwilligers en het mensen met elkaar te verbinden.
- We investeren in thema's vanuit een "sociale agenda".
- Wij koesteren de Drentse Vereniging voor Dorpsbelangen en Dorpshuizen (BOKD), die tegen lage kosten een hoog rendement leveren bij de begeleiding van actieve dorps- en bewonersorganisaties die de leefbaarheid en de sociale samenhang bevorderen. De provincie stimuleert actief de (bouw van) zorgbuurthuizen
- We zetten ons samen met de gemeenten actief in om armoede, laaggeletterdheid en eenzaamheid in onze provincie aan te pakken. We ondersteunen initiatieven die de gezondheid bevorderen.
- We zetten ons actief in voor het behoud van bibliotheekvoorzieningen.
- We stimuleren gemeenten om leefomgevingen van inwoners zo in te richten dat bewegen en sporten laagdrempelig en eenvoudig plaats kan vinden.
- We investeren bij voorkeur in breedtesport en zijn terughoudend bij het subsidiëren van commerciële topsportevenementen.
- Kunst- en Cultuureducatie, deelname aan culturele activiteiten, en talentontwikkeling ondersteunen we. De grotere musea blijven we subsidiëren maar ook de kleine musea verdienen onze aandacht. In de

subsidievoorwaarden moeten betaalbaarheid en bereikbaarheid voor inwoners voorwaardelijk zijn.

- Archeologisch en cultureel erfgoed wordt goed bewaard en vastgelegd.
- We stimuleren een integrale aanpak van de woningnood t.b.v. ouderen, jongeren en statushouders. We willen hierbij 40% sociale huurwoningen - en betaalbare koopwoningen voor starters
- We stimuleren woningcorporaties om leegstaande woningen in krimpgebieden op te kopen, om het verlies aan ruimtelijke kwaliteit van dorpen en het platteland tegen te gaan.

Voorbeelden van wat we de afgelopen periode hebben gedaan:

- Gesprek met ambulancedienst en verloskundigen over de gevolgen van de sluiting van afdelingen van het Bethesda ziekenhuis in Hoogeveen. Werkbezoek van Tweede kamerlid Henk van Gerven m.b.t. zorgaanbod in Drenthe.
- Vragen gesteld over slechte omstandigheden op camping Anloo.
- Ondersteuning acties camping Leekstermeer.
- Motie subsidie voor lokale circulaire initiatieven door dorps- en buurthuizen, stichtingen en verenigingen in Drenthe.

7. Bestuur

Om de democratie goed te laten werken en de afstand tussen bestuur en inwoners zo klein mogelijk te maken, moet besluitvorming helder en inzichtelijk zijn. Zeggenschap moet zo dicht mogelijk bij de burger liggen. We zijn voor een provinciaal referendum.

De provincie moet zuinig omgaan met het beschikbare geld. Samen met inwoners, gemeenten en waterschappen, bedrijven en instellingen zorgen we ervoor dat Drenthe duurzaam, sociaal, schoon, groen en veilig blijft.

Wat wil de SP bereiken:

- We accepteren geen enkele vorm van discriminatie. Niet in de maatschappij en ook niet door politici die mensen tegen elkaar opzetten met een politiek van racisme.
- Het Noorden neemt al jaren meer asielzoekers op dan de rest van Nederland. We willen een eerlijke verdeling van opvangplekken voor asielzoekers over alle Nederlandse gemeentes waarbij gemeentes hun verplichte deel niet kunnen afkopen.
- Er moet ruimte zijn voor kleinschalige opvang.
- De inkomens en vergoedingen aan de top van alle bedrijven die worden betaald met belastinggeld of waar de overheid te hulp schiet mogen niet hoger zijn dan die van de minister-president.
- We beperken de invloed van dure consultants. Een goede ambtenaar is goud waard. We moeten meer investeren in de eigen kennis en kunde en minder afhankelijk worden van dure consultants en adviseurs. We hanteren “de Roemernorm” van max. 10 % externe inhuur.
- Personeel moet zoveel mogelijk in vaste dienst van de provincie zijn; van ambtenaar tot schoonmaker.
- In onze rol van volksvertegenwoordiger zijn we bereikbaar voor vragen en problemen en zullen ons waar mogelijk hiervoor inzetten.
- We organiseren elk jaar een week van de leefbaarheid voor het ophalen van ideeën van inwoners voor verbetering van hun directe leefomgeving. Voor de uitvoering van goede projecten zorgen we voor een bijpassend budget.
- We willen een provinciale ombudsman.

Voorbeelden van wat we de afgelopen periode hebben gedaan:

- Gepleit voor omgekeerde bewijslast ook bij schade door zoutwinning.
- Amendement Raadgevend referendum (met politieke binding).
- Amendement Burgerforum.
- Motie BIBOB procedure bij aankoop recreatieparken.